

entendre en el sentit de «javelot», en el qual realment el testimonien d'altres (Livi atribuint-lo als *Hispani*, Cèsar als gals): llavors *rumices* s'enquadraria entre dos noms d'armes.

Es tracta d'un hexàmetre, si bé d'un autor arcaic; la cesura i la mesura dels peus i quantitat de les vocals, va bé en general, però amb dues excepcions, que discorden tant de la interpretació ingènua com de la de Festus: si *tragula* està en ablatiu-instrumental hauria d'acabar en *-ā*; si, d'altra banda, concorda amb els plurals *spara* i *rumices*, com degué entendre Festus, llavors caldria *tragulae* i altre cop ens desferia això el dàctil que un hexàmetre clàssic demana en aquest lloc. ¿Hi ha, doncs, aquí alguna regla de prosòdia pre-enniana i pre-lucreciana, que permetés un abreujament de la *-ā* (més difícil *-ae*), que no coneixem bé? Llavors podríem mantenir aquella traducció ingènua, car la que suposo de Festus ja costaria més. Resta encara algun altre punt obscur, menys important: el mot ben conegut és el masculí *sparus*, mentre que *spara* fóra plural d'un neutre *sparum*: un altre hapax encara, car Festus ens fa a saber (justament també a base d'aquest vers de Lucili) que també s'havia dit *sparum*: de nou ens hauríem de refiar d'ell (si bé això també ho diu Nònius, gramàtic del S III *otro que tal*). Tot això mostra la temeritat de basar res sobre tals fragments, hapax i testimonis de *philologs* o *ψευδοφιλόλογοι*.

En fi, el cas és que aquí tenim un fragment, amb el sentit en suspens. Què deia després? Si admetéssim que s'ha de posar puntuació forta, al mig, desapareixeria la dificultat mètrica: «tum spara, tum rumices portantur; tragula porro ---»: llavors *porro* estaria en el sentit conjuncional 'd'altra banda, endèms' o 'així mateix, però', *tragula* estaria en nominatiu, subjecte, i s'entendria 'hom transporta adés dards, adés *rumices* (esbarzers, bardissa); després la *tragula* («traíneu», que ha servit per fer-ho) fa això o allò ---'. També així, doncs, sense violar gens la prosòdia ni la gramàtica ni el vocabulari clàssics, el fantasma *rumices* «teli gallici» desapareix.

El que queda en net de tot això, per a l'etimologia romànica, és que l'etimologia de l'oc *ronsar* a base de *RUMEX* s'ha de descartar per sempre i per moltes raons coincidents³ I que aquí hi va haver un corrent hispano-àrab que penetrà en el SO. de França, amb la base semàntica que he detallat en el meu article de 1951-57 i en el del diccionari present. Com a terme de gent de mar i de soldats, passà després a significar 'moure' (naus, canons etc.), cosa secundària. En aquests articles he indicat que l'etimologia germànica *HRUNKJAN també topa amb objeccions, ja des del punt de vista germànic, per bé que aquí són escrúpols, i ja no impossibilitat, com en *RUMEX*. L'etim. *HRUNKJAN és poc versemblant; *RUMEX* és impossible. ¿Potser a desgrat de tot s'acabi admetent que aquella té algun fonament, quant als mots que signifiquen 'arruga'?

Així tindríem un de tants casos de confluència hispano-germànica en el Migdia de França: un mot per a 'arruga' sumant-se amb l'arabisme per a 'guinyar', 'aronsar' n'hauria orientat l'evolució semàntica cap a 'ar-

ugar' i coses semblants. Semblava impossible un mot amb 2ª lautverschiebung en el Sud de França: un mot de l'alt-alemany (*HRUNKITA > *runzel* etc.): ¿qui sap si s'arribarà a admetre que els reflexos vagues i llunyans d'un al·lònimisme *runze* foren acceptats en alguns punts del Midi en maridar-se amb els de l'arabisme *rāmz* que pujava des de Catalunya i Espanya? El mot exòtic no hauria pres, no hauria cobrat força, sense aquesta suma.

En definitiva, però, l'única etim. sòlida d'(ar)ronsar i *ronsa* és la hispano-àrabica⁴

¹ I bastant obscurs: P. Durand, que pot ser Peire Duran de Limós (Aude), cf. Jeanroy (*Poés des Troub* I, 405), i un R. Rigaut, que no crec que sigui el famós Rigaut de Barbezils; potser un dels dos Ricaut, de qui a penes es tenen dades, Jeanroy, I, 425, 426. — ² No tinc a la vista la cita de Gelli, que crec que no explica el sentit de *rumex*; encara que també donés a entendre una arma, no augmentaria gaire l'autoritat de Festus, perquè llavors sempre es podria entendre que Festus ho pren de Gelli, i no hauríem fet més que remuntar la cosa hipotètica pocs segles abans. — ³ Per la nota 25 del FEW sembla entreveure's que algú (potser M-Lübke, que aquí cita) ja li havia retret a Wartburg que un derivat en *-zar* amb *ç* sorda no era possible per raó alhora fonètica i de formació de mots, i per això palpa un refugi, insinuant tímidament i vaga un derivat ja llatí en *-IARE*. Però ni aquesta escapatòria podem deixar-li: un *RUMICIARE no pot ser perquè els verbs en *-IARE* es formen de radicals verbals, no pas nominals (*quassiare, reversiare, admortiare* etc.), o com a molt, d'adjectius, no substantius (*fortiare* si ve de *fortia* té *-are*, si té *-iare* ve de l'adjectiu *fortis* etc.). — ⁴ Hi afegeixo encara algunes dades alt-aragoneses i gascones. Aran. *arronsà* 'deturar'. Landès marit. *añunsá* 'faire les rouleaux de foin, en monceaux longs, avant de charger' (p. 506, *ALGc* II, 344). Echo *arronzar* «llevar el rebaño lanar desde un lugar alto a otro inferior» (gloss. de l'*Añada* de MzCoarasa), i també en sentit més ample, i en part intr.: «vienen por la cabañera / --- / ta la baxa San Antón: / dimpués que *arronza*, se ancha / --- / ta Echo dentran en cordón; / cruzan por los Esparrals / ixos cientos d'animals; / los *arronzan* ta lo puen / ---» (ib., p. 54). I a la immediata vall bearn, Aspa: *añunsá* «rentrer le bétail à l'automne» (*ALGc* IV, 1176); *ñunos/añunsas* f. pl. «barres des ridelles de la charrette», a Aspa, a la zona limítrofa La-BPyr. i en una altra entorn de Tolosa (II, 344; IV, 1115).

Ronsequer, ronsejador, ronsejar, ronser, ronsera, ronseria, ronsillar, ronso, V. arronsar i ronsar *Ronsola, no existeix, V. *róncola* (RONCA) *Ronsejear, Ronsoner, ronsoneria* (??, no en Lab.), V. (ar)ronsar *Rontonar, V. roldor Ronxa, V. rodaxna (RODA) Ronxadór, ronxar, ronxet, V. roncar Ronxeta, V. rodaxna (RODA) Ronxo, V. roncar Rony, V. runyir (RONDINAR)*